

Asia: OM 27/41/2015

Mietintö ”Luottamuksellisen viestin salaisuus”

Lausunto

Lausuntonne mietinnöstä ”Luottamuksellisen viestin salaisuus”

Lausuntopyyntö OM 27/41/2015 "Luottamuksellisen viestin salaisuus"

Internet-käyttäjät ikuisesti-IKI ry on yli 25.000 jäsenen yleishyödyllinen yhdistys joka pyrkii edistämään viestinnän yleisiä edellytyksiä internetissä. 1995 perustettu Iki ry on toiminut jo 20 vuotta edistäen internetin käyttöä varsinkin yksityishenkilöiden välisenä viestivälineenä. Lisätietoja iki:stä ja sen toiminnasta löytyy [www-osoitteesta http://www.iki.fi](http://www.iki.fi)

Mahdollisuus luottamuksellinen viestintään on avoimen demokraattisen kansalaisyhteiskunnan perusta ja erittäin tärkeä ihmisoikeus. Tämä pätee sekä kahdenkeskiseen että ryhmien sisäiseen ja väliseen viestintään.

Jos kansalaisten luottamus luottamukselliseen viestintään murenee, se johtaa hyvin nopeasti itsesensuuriin, ilmaisun rajoittamiseen, pelkoon ja toteutuvaan erilaisten mielipiteiden rankaisemiseen ja lopulta turhautumiseen demokraattiseen yhteiskuntaan mikä ei ole yhteiskunnan vakauden kannalta hyvä kehityssuunta.

Lyhytnäköisten hyötyväitteiden perusteella ei pidä nakertaa koko yhteiskunnan perusteena olevia perusarvoja, yhteiskunnan suojamekanismeja eikä ihmisoikeuksia. Esimerkiksi terrorismi ei ole eksistentiaalinen uhka suomalaiselle tai länsimaiselle yhteiskunnalle joka "vakavasti uhkasi kansallista turvallisuutta", paitsi jos sen perusteella omatoimisesti vesitetään yhteiskuntamme jatkuvuudelle tärkeät perusarvot.

Viestinnän luottamuksellisuutta ollaan nyt nakertamassa monelta eri taholta, muun muassa tässä ehdotuksessa, tiedustelulainsäädännön uudistuksessa, ulkomaisten kaupallisten ja valtiollisten toimijoiden sekä rikollisten toimesta.

Monia näistä ei voida kontrolloida Suomen lailla. Hyöty siitä että Suomen lain mukaan voidaan tehdä rajoitettua viestinnän valvontaa on paljon pienempi kuin suuri todellinen uhka siitä että tämän vuoksi turvattomiksi rakennetut järjestelmät avaavat pääsyn myös muille, ei-toivotuille luottamuksellisuuden murtajille.

Tämän vuoksi on tärkeää edistää, sallia ja mahdollistaa oikeasti luottamuksellisen viestinnän mahdollisuuksia kaikille kansalaisille, myös niille "tavallisille kansalaisille" joiden tietotaito ei riitä esimerkiksi salattujen viestintäsovellusten käyttämiseen.

Maailman siirtyminen paperikirjeistä ja sanomalehdistä sähköiseen mediaan ja viestintään sekä massa- että yksilöiden välisessä kommunikaatiossa on merkittävä muutos joka on jo vaikuttanut myös valtioiden toimintaan poliittisella tasolla. Paperimaailmassa valvonta oli kallista joten lakeihin ei tarvinnut kirjoitettu yhtä tarkkoja rajoituksia mitä tarvitaan halvalla valvottavan sähköisen viestinnän tapauksessa. Sähköisen viestinnän kanssa syntyy tarve kirjata lakeihin ja asetuksiin selvästi aiempaa käytännön tason mukaiset tiukemmat rajoitukset.

Suomessa on melko tuore perustuslaki jossa on tunnistettuja ongelmia joiden korjaaminen on järkevää. Kansalaisten viestinnän turvaan ja luottamuksellisuuteen liittyviä kohtia ei kuitenkaan pitäisi vesittää vaan enemmänkin vahventaa poistamalla tärkeiden perusperiaatteiden epäselviä kiertämismahdollisuuksia.

Jos perustuslaissa säädetään poikkeuksia perusoikeuksiin, pitäisi samalla tasolla eli perustuslaissa myös määrätä laillisuusvalvonnasta ja kansalaisten suorasta tiedonsaantioikeudesta, jotta mahdollisuutta valvoa näiden poikkeusten käyttöä ei voida vesittää muualla lainsäädännössä.

Ehdotamme perustuslain 10§:ksi seuraavaa selkeämmin rajattua versiota:

10§ Yksityiselämän suoja

Jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton.

Lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi vakavissa tapauksissa tai erittäin vakavien rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä.

[LISÄTTY "vakavissa tapauksissa", "erittäin vakavien" jotta on selvää että vain vakavissa tapauksissa on sallittua poiketa periaatteesta]

Lailla voidaan säätää välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien erittäin vakavien rikosten torjunnassa.

[LISÄTTY "erittäin vakavien", POISTETTU erikoistapaukset].

Lailla määriteltyjen poikkeusten käytöstä tulee raportoida julkisesti eduskunnalle vuosittain. Yksilöillä on tiedonsaantioikeus heihin kohdistuneesta valvonnasta vähintään 3 vuoden kuluttua valvonnan aloittamisesta.

[Varmistetaan että laissa määriteltyjen poikkeusten käyttöä voidaan valvoa eduskunnan ja kansalaisten toimesta, eikä alempien lakien tasolla voida yrittää rajoittaa riittävän laajaa laillisuusvalvontaa.]

Helsingissä 13.1.2017

Internet-käyttäjät ikuisesti-IKI ry

Aronsson Hannu
Internet-käyttäjät ikuisesti-IKI ry